

Gyűjtő: KOKCZ TILDE	
Gyűjtés ideje: 2002.	
TART.: ÉLETMŰVÉLTŐZÁSOK KÖZSÉGEMBEN	
15 lap	
FOLKRAJZI MUTATÓ: HENKSE	
SZAKMUTATÓ: XVII	

Életmódváltások közösségben
Ménese

Thores Tünde

Ménese, 2002.

Az alábbi gyűjtőmunkát Keresse községben végeztem, amely Somogy megye déli részén található, Kaposvártól 28 km-re. A község lélekszáma 437 fő, ebből 85 a tizennégy évesnél fiatalabb, 202-en vannak a 15-60 év közöttiek és 150 60 évesnél idősebb lakosa van a falunak.

Az első személy, akit megkérdeztem Kiss József Géza volt, aki 1927. december 20-án született Keresében. Születése óta itt lakik a családjaival. Most 74 éves, és nagyon sokmindent tudott mesélni nekem a régi falusiakról, a régi Kereséről, és a világháború alatti időről. Először az 1945. előtti időkről kérdeztem meg.

Elmondta, hogy a falu a földműveléssel, állattartással élt a világháború előtt.

Részletesen elmesélte, hogy a két világháború közötti időszakban mekkora kintakok voltak.

Az ő családjának volt 10 hektár szántója, és 1 ha rétje. Rengeteg állatot tartottak, minden évben volt legalább 3 vasmes, lovak, 2 fejű tehénük, 2 gőbőjük, és minden évben született 8-10 darab béró. Ezenkívül tyúkokat, libát, loasát tartottak.

Az egész család állattartással, földműveléssel foglalkozott, és az mindenkiért elmsueghető Keresében.

A falunak volt ekkor vasútállomása, amely nagyon előnyt jelentett a közlekedésben, ezenkívül posta is volt. Később viszont, hogy nem volt fejrsége, mivel Kadarshúthoz tartozott. Volt azonban béró, előpörös és helyi képviselőtestület. A bérót és a képviselőket 3 évente választották.

Volt 1 his béró is, aki mindennap felment Kadarshútra, ott kapott utasításokat a főfejrsőtől. A főfejrsőnek legalább ahhoz fogja volt, mint ma egy ügyvédnek.

A bíró egy ládában tartotta a község térképét és nyilvántartásokat. Ez tartalmazta, hogy kinek mekkora földje volt és ki öntötte azokat.

A társadalmi rétegződés ügyében hi a faluban, hogy az ország, Mátyás Elemér (teljes nevén Verseghy Mátyás Elemér) birtokán dolgoztak a családok. Az ő birtokától a keresztutáig épültek a családok háza. Akkor ma az ország rendelt és a park található, ott a Mátyások háza épült. A családok házaival szemben lévő soron voltak a parasztházak. Értelmiséginek abban az időben csak a Mátyás utcáján, a pap és a tanító tartózkodott. A tanító az iskolában lakott, a mai Kossuth utcában, a református templom mellett.

A falu felosztása a következőképpen nézett ki: a mai Dózsa György utcát hívták (az) Fehér utcának (ezt a részt egyébként még ma is így emlegetik), dehidrogén hívták a Kossuth utca Kádárhát felőli részét a keresztutáig, és a Kossuth utca Kád felőli része volt az ország. A Petőfi utcában akkor még csak néhány ház állt, ezt hívták Kisparasztnak. Ott naprámosok laktak.

A falu többsége református volt. A Mátyások katolikusok voltak, a családok pedig szintén katolikusok. A zsidó család volt Keresztes (őket elmozdították a háborúban) Pongrák és Weiszék. Ők is földműveléssel foglalkoztak.

Piac, vagy vásár Keresztesen nem volt. Kádárhátán volt minden szombat piac, vásár pedig évente háromszor.

A házassággal kapcsolatban azt mondta Géza bácsi, hogy akkor volt, hogy valaki környéki településekre ment, vagy mert férjhez, ott Kaposvára is. A szülők akkor is (mint most) sokszor ellenérték fiuk vagy lányuk vőlegényét, de jellemző volt a szelvény házasság.

A gyerekek a 6 elemi után 3 ismételt osztályt végeztek, utána pedig otthon dolgoztak a háztartásban, gardányban, vagy naprámosok lettek.

Ünnepi szokások közül jellemző volt házasorokhoz a betlehemesítés, hisztóhoz pedig a locsolás.

Akkoriban az országban szokásban jötték, a férfiak pedig

kalapot, botlacsont, csizmát hoztak.

Hármaszophor, hívőtkor és ügyelőkor mindig elmentek a templomba, és ilyenkor mindig tele volt a templom. Ezzel szemben ma nagyon kevesen járnak misére, istentiszteletre, még ünnepnapokon sem telek még a templom.

A családokban 1-2 gyereknél több nem született, néhány háznál előfordult, hogy több gyerek is volt, például négy. A gyerekek 12 éves koruk után már mentek a szüleikkel dolgozni a földre, az iskolások pedig teleret hírték, ha éppen szünet volt.

Általában cserepes hársok éltek, és voltak zsupos hársok is. Géza bácsi azt mondta, hogy az utolsó zsupos hársat a hálsóni után bontották le.

Népművészeti emlékek közé tartozik a fonás, szövés. Alapanyaguk a kendő, gyapjú volt. Az anyók, lányok kötötték, kopták, hímesték.

Megkérdeztem Géza bácsitól, mit tudok, van-e még paranti tudat, vagy kötődés a földhöz. Ő erre azt felelte, hogy itt van például az S szokása, aki annyit it a mesőgardasághoz, amennyit tőle elles, eltanul. Most is számos család foglalkozik mesőgardasággal Kéneseken. Sok háztartásnál vannak lovak, tehenek, a falusiak nagy része a frissen fejt tejet veszi a cserzett bolti (bott) helyett. A friss tejből, egyébként valójában finomabb, mint a boltban kapható.

A hálsóni élet volt Kéneseken parantihegyes. Géza bácsi azt mondta, hogy ún. ezüsthalásos, aranyhalásos téli tarhelyamok voltak, ahol szokták tartatni eladásra a mesőgardaságot, talajművelésről, növényvédelemről, állattartásról.

Megkértem, meséljen kicsit a lakáskultúrájáról. Azt mondta, az őreg szülők a konyhában aludtak, a fiatal hársok pedig külön szobában. A hálókat csak este gyújtották be, vagy helyett tüzlőt melegítettek, azt nagyobb csavarták és az ágyra tették. Ez jó meleget adott. Földön szobák voltak, ritkán cementlaposok.

A földet úgy tették szücsre és tisztára, hogy (egyedül)
öccsüktől habarost húrtettek, és mesélővel felszították a
helyiséget. Ezt a műveletet hívták síkításnak.

Az emberek jövedelmi forrásai a földek művelése és a
termények értékesítése volt. A felelősséghely Kadarheuton
volt.

A családok az országból konvenciót kaptak, amely szerződésben
határozta meg, hitek mennyi pénz, tűzifa, kulonca, só,
szalonka stb. jár.

Erősen megkéstem, meséljen a világháború alatti életéről.
Elmondta, hogy majdnem minden családtól volt bevétel.
Kémsét a háborúban az a nélsány három napra érte le legin-
hóbb, amikor az oroszok megpróbálták a falut és mindenkit
hitelesítettek. A civilek közül csak a vagonőrök marad-
tak. A menekülteket Kadarhelyre, Visnyére, Sziszlóvára stb.
telepítették. Kémsétől Kadarhe, Kadarheut, Mike, Kálad,
Görögtele, Rinymentkivóly, és számos falu hitelesített volt.
A Rinyment ^{innen} első falvakban orosz megszállás volt, a Rinyment
től voltak a németek.

Sok embert, köztük Géza Örsit is kilüldtek a frontvonalra
szélt ázni. A drótszövedék közelében árták a civilek
a lövésrészket, és mint elmondta, olyan is megtörtént, hogy
az őket övő orosz katonát leppan csak leléttel egy német.

Erősen a háborúban az én Örsim Kadarhelyen voltak.
A dednagymamám ottunk számaradóni volt, és a nagyma-
mámmal elmentek Ausztriába és háza nem jöttek a háború
végéig. Kadarhelyen kapták viszont a dednagymamát, József
Sándort és a mamám két testvérét, Sanyit¹ és Ficit².
Sanyi látvány botára volt, kopaszosan is volt, Fici látvány
pedig a vasútvonal dolgozója.

Ne tudtam azt is, hogy a világháború előtt a dednagymamám
segédkeztető volt a Mátyás utcánál.
A háború után a dednagymamám hazajött Ausztriából. A család
egy ideig a Pötöki utca 18-as szám alatt lakott. A
mostani házuk, a 16-os házban volt minősítve. A
tulajdonosától, Frank Győstől, (aki a háború előtt építette a
házat) az állam tehát elvette a házat.

ta őreim beleöltözték, de ~~akkor~~ akkor még nem vették meg. Géza Bácsi és Sanyi bátyám komák, és Géza bácsi nagy nehezen rá tudta beszélni a bátyámat, hogy vegye meg a kárat, mert majd űket is hi fogják öltöztetni. A bátyám megvette és addig együtt éltek, amíg Fici meg nem nősült (ők a baluói károla költöztek, a Kossuth utca 2-be) és a mamám³ férjhez nem ment. Kedde helyre ment férjhez, megücskített édesapám, és mivel Sanyi bátyám nem nősült meg, idehúta űket lakni Kedde helyről, aróta itt él a család.

A háború alatt a Márfy család elmenekült. A háború után (~~megkeresték~~) megkért az unokám, megkeresték a földök szétosztását.

1952-ben jött létre a Tsz Kénessében. „Minden világháború szegénységgel jár.” – mondta Géza bácsi. Ezt úgy értette, hogy a Tsz sem oldotta meg a gazdasági gondjait, mert a műdolgozók sajnálták mindenüket a közérbe adni. A világháború után annyira is nehéz volt élni a vidéken az életet a faluban, hiszen az orvosok mindent elvittek, még a szőnyeget is. Tízetnél kellett a jóvátétellel, és olyan is előfordult, hogy ha valaki nem tudott tőzést beszélni, mert nem bírták a tyúkjai, akkor elvittek, és néhány hónapra bezárták az illetőt.

Mire az emberek sikerült néhány embert, jószágot beszerezni, addigra Rósi beírta űket a Tsz-be

A 60-es évektől lényegesen annyit mondott Géza Bácsi, hogy a nép szomorult a város felé. Ahí megtehette, jött a helyre, mosógépet vásárolt, sőt pomidót is. Azt mondta, 1952-53-ban jó, ha 3-4 rádió volt a faluban. A 60-es években után a rádiók, TV-k száma is megnőtt.

Géza bácsi azt mondta, erre nem elég egy délelőtt, hiszen annyit tudna mesélni, hogy egész regényt lehetne belőle.

A polgármesternél, Pálka Sándornál már pontos statisztikai adatok álltak rendelkezésre. Megkaptam Kereke László monográfiáját, amely 1965-ben készült, és egy főiskolai dolgozatot a kerekei TSZ-ről.

Pálka Sándor 1932-ben született Kerekeben, a felesége szintén kerekei származású.

A dolgozatról és a monográfiáról a következő dolgot tudtam meg:

1945-ig a kerekei birtokok a Mátyások tulajdonában voltak. A 19. század elejétől a felszabadulásig a Mátyások nagybirtok dominált a paraszti életben.

A kerekei családok helyett legjobban a Mátyások letelepítéséből előkeletti eredeti szerződéses igazoltak. Akik a legtöbbet dolgoztak, azok hápták a legkevésbé. A köztulajdonosok kisebb juttatásban éltek, de számuk kevés volt.

Mátyás Elemér birtoka körülbelül 189 hekt. területet tett ki.

A parasztság helyzete nem volt olyan súlyos Kerekeben 1945 előtt, mivel a megművelt (terület) területnek több mint a fele a paraszti volt, vagyis a megélhetés biztosított volt.

A szegények családok dolgoztak Mátyás Eleménnél, vagy a földtulajdonosok gazdaságjában.

A népesség száma egészen 1941-ig nőtt, majd a második világháború alatt csökkent. 1950-től lassan ismét növekedni kezdett a népességszám, még 1960-ra elérte az átlagos szintet. Ennek a népességnövekedésnek magyarázata a földszomszédok, az életszínvonal emelkedése, a jó termés eredmények, a vilámszomszédok és a kulturális lehetőségek.

A felszabadítás előtt több magán kisiparos volt Kerekeben, a felszabadítás után számuk megrappant.

Néhány név, hogy kik voltak kisiparosok 1932-ben:

- antolások Pálka Rajos, Kiss Gyula
- cipészek Fehér János, Tóth János
- kőműves Pálka Imre
- kovács Mátyás János
- kőműves Klippán István
- női szabó Pálka Mária
- vegyes kereskedő Páncz János

A népességi adatok alakulása:

1930-ban 580 fő
 1941-ben 629 fő
 1949-ben 578 fő
 1960-ban 667 fő

1960 után ismét csökkent a lélekszám, a városra, iparra áramlás, a falvak viszonylagos elnéptelenedése miatt.

A település természeti adottságaiól a következőket tudtam meg: Természetes illésvíz Mentesden nincs, nem is volt. A kastély területén található mesterséges tavat Márfy Dénes ásatta 1860-ban, medrét Márfy Elemér megrövidíttette meg 1936-ban.

A kenezei kútak mesterségesen ásottak, és a talajvízről nyelik vizüket.

A kastélyban 6 gémeskút volt, és a pluban is volt kút. Az utóbbit a pluban 1958-ban szellették le, és a kút mellett volt. Helyette a környéki tanyák szivattyús kútjai álltak. A gémeskútak ma már csak a legelőkön vannak.

1932-ben még kenezei tartozott közigazgatásilag felső és alsótorony. Alsótoronyt 1955-ben Gékút községhez csatolták.

A kenezei iskola 1878-ban épült. A felszabadítás előtt 1 tanteremben folyt elemi oktatás 1 tanárral. 1948-ban már két tanteremben folyt az oktatás, de ez is kevésnek bizonyult. 1960-ban héttanteremes új iskolát kapott a község, nevelő felhívással. Az 1962-63. tanévtől gyakorlati oktatás is folyt, a tanulólétszám pedig növekedett.

Földrajzom: 1945-ben kiosztották a Márfy - birtokot.

A kiosztott föld a birtokosok kb. a felet tette ki.

A Márfy - birtok többi részén erdők, mocsarak, utak fejtettek, valamint a Márfy - család által létesített kétértelmű park.

1945-ben a megismeredett úrilokba olyan földhözjuttatottak költöztettek be, akik a felszabadulás előtt hajléktalanok voltak.

A földrajzom a földet nem éppen arányosan osztotta fel.

Már ehhez felmerült a szövetkezeti gondolat, amelyet 1948-49-es ötvényes megkésésére indított el.

1949-ben ismét alakultak a Tsz-ek Simogyán. Nagy volt-e Tsz 1949-ben Kencselen, azt nem lehet tudni, mert nem egyértelmű. A kérdés nyitva maradt.

Az első Tsz elileg 1952-ben alakult. 2 Tsz alakult önkéntesen, az alapítás tárgyk önkéntesen léptek be.

A nagypardákra ismét magas adókat vetettek ki. Az első helyi Tsz tehát 1952-ben alakult, augusztus 20-án, és a dátum tiszteltére az Allotmány nevet kapta. Elke közpáranantok és nagypardák tartottak. A'm furkások nem működött megfelelően, mert a nagypardák feltették l'ntokai-hoz a közönsé adni és k'ntön - k'ntön műveltek. Egyrészt közt versenytak, nem használt szerszámokat is ajánlották a művelésnek adódni.

1954-ben már nem tudott megállni a saját lábán a Tsz, ezért kénytelen volt egyesülni a helyi Tsz-el.

A helyi Tsz a kisparantok, kislitásokok, földközvetítők, családok, földmunkások, naposmások szövetsége. 1952-ben alakult. Ez jól működött, mint az Allotmány Tsz. A tárgyk mindenüket beadták a közönsé. A felsorolt család volt, néhány család, a szerszámok pedig juttatásra szorultak.

1955-re mindkét Tsz a csőd szélére jutott. Ekkor egyesültek.

A legnagyobb okmány k'ntés 1956-ban volt. A kisparantok nem léptek ki, ők könnyebben boldogultak, ha (7) közpárdálkodtak. De a nagypardák nélkül nem volt megfelelő eszköz.

1956-éigére k'ntésbenett M'nyfy Béla is, de újól el kellett hagynia az országot.

A Tsz-ektől k'ntésüket jelentős kötelezettségekkel sújtották, a többség (vagyis) ennek ellenére mégis k'ntett, mert feltette vágyaikat.

1958-ra jelentősen nőtt az egyéni gárdálkodók életszínvonala, nőtt a termésátlag.

1958. február 3-án alakult a Győzelem Tsz, megkezdődött az agitáció, a beszerzés. A káronói tanácsból, a munk'ntőségét k'ntették ki szerszámot, akik elmondták minden családnak, milyen lesz az új gárdálkodás.

Végül mindenki adta a belépési nyilatkozatot.

1958 végére Kénese már termelőnövelheteti község volt.
 A Tsz-nek 428 kh. holdja volt.

A termelés eleinte nehezen ment. Sokat kellett dolgozni, kevés pénzért. Képlényre került, amely nem képesített, nem tud fejlődni a Tsz.
 Ennek ellenére, hogy ügyeltek a felut mind kulturálisan, mind gazdaságilag fejlődni, 1958-ban a Tsz szervezésével egy időben megindult a felutól az elvándorlás. A fiatalok mentek el nagy számban, jól megélhetést keresni. Csökkentek a létszámok, és ez rontotta az emberek munkahelyét.
 A kadarkuti Szakszervezet Tsz felajánlotta, hogy egyesüljenek. A kéneseieknek nem volt más választásuk. Az egyesülés után sok hivatalos oszt elűnt a Győzelem Tsz-ről.

Kénesében is hasonló módon zajlott le a megőpordaság szocialista átszervezése, mint általában a megyében és az országban.

Tenületi adatok 1959-ben a Kaponyi földművelési kísérleti állomás alapján:

- Tsz: 636 kh
- A/c és állami vállalatok területe: 202 kh
- Pedagógusok földterülete: 3 kh
- Művelés alól kivett terület: 19 kh
- Község külterülete: 123 kh

A község területének művelési ágankénti megoszlása:

- szántó 691 kh
- kert 14 kh
- vet 120 kh
- szőlő 8 kh
- gyümölcsös 20 kh
- erdő 120 kh
- művelés —
- legelő 114 kh
- összesen: 1166 kh

Az első nagyszemű gazdaság 1950-ban a Bárdibükki Állami Gazdaság kénesei üzemeppéje.

Közművesítés:

Kencsében 1956-ban kezdtek építeni a villányt. 1964-ben komunkálták, a faoszlópokot betonra cserélték ki. 1965-ben a vasúti út 500 méteres szakasza is villamosítottá nyert.

A vasút 1974-ben szűnt meg.

1963-ban járdát építettek.

1955-ben létesült a (Kö) kulturális központ. Benne kapott helyet a Rákóczi mozi, amely tulajdonképpen vendégház volt.

A kulturális központ a Művelődési központtól létesült.

A főbb helyek száma a moziban: 100. Vasárnap délután és este voltak mozielőadások.

1963-ban a kulturális központ mellett klubterem alakult, községi teleniákkal és községi könyvtárral.

Folyóiratok körül a következők jöttek a (könyvtárral): Szovjetunió, Szovjet Híradó, Élet és Tudomány, Magyar Ifjúság.

Kence 1950 október 1-től önálló tanácsú község, azelőtt Kodakútához tartozott közigazgatásilag.

1956-ig nem volt temető Kencsében, a halottakat a kedvehelyi temetőbe temették. A mai temetőt 1956-ban szentelte fel Guiler András csökölyi esperes. Orvos akkor még nem volt. 1964-ben a községi tanács ravatárszót építtetett. Így a halottak már (Kö) nem a lakóházaknál, hanem ravatárszobában tartják eltemetésig.

Palka Sándor 1932. február 24-én született Kencsében, és jelenleg is a község polgármestere. A Kossuth utca 65. szám alatt lakik.

Erősen Szabó Józseffel beszélgettem, az ő lánykái
név Jeksis Magdolna, Somogyvárosban született 1931.
július 13-án. Kénese ment férjhez 1949. november
28-án. A fiú Kénésben született.

Magdi mértől sok újdonságot nem tudtam mondani meg,
híderült viszont, hogy ő készítette el Kénese első
monográfiáját 1964-ben. Utána készült el 1969-ben
a Pálka Sándor (†) által írt monográfia.

Lényegében ugyanazt mondta el, amit Kiss István
Géza és Pálka Sándor is.

1945 óta a megilletés formája a földművelés és
állattartás volt. Káriáron nem nagyon volt. Kisiratosok
voltak, így például kőműves, fűrészfűrés, bódvár.
Külföldiül a férfi lakosság 15%, az dolgozott a vasút-
nál.

Társadalmi rétegződés: parasiták voltak többen,
a nagyobb birtoklajnosoknak külföldiül 15-20 holdjuk
volt. Erkek: Vincze főnök, Papp főnök, Szentmátyos főnök,
Kriszti Ferenc, Kiss István Géza.

Műveltség: nem csak Kénésben volt lincok, hanem
a környéken többször is. Póla nevével el például
Mátyásnémet.

Értelmezési a pap és a tanító volt.

Vallás tekintetében a többség református volt. Nagy volt a
vallási elkötelezettség a határidő és reformátusok köré.
Az iskolába járó gyerekek közül megannyi szamaraszi
volt, arról hamarabb kellett neki menni dolgozni.

A családi és egyházi ünnepek megtartása sokas volt.
Ünnepelték keresztelést, boldogságot, boldál estén tovább
rendelték. Rendesen jötték templomba.

A viselkedés egész más volt akkor, mint most, mert az
utóbb nem volt szabad rendellenkedni, iskolázni, a
bábolon nem lehetett alkolótt fogantatni.

Dívat volt az egyházi, főleg a reformátusokból, mert
azok gárdagyalok voltak, és nem akarták, hogy a város
megszépségüljön.

A nevelésügyi miniszter a vallási reformátusok
kötésfelvételéről leghatározottabban.

Mémemléknek tekinthető a református templom, amely kb.
1910-ben épült. Sokáig romos állapotban volt, de
Tóth (F. F.) felújította Bánkidy Pál, a kastély és
golfparadicsom tulajdonosa.

A kastély is mémemlék volt. Valamikor a Mányfy
család est a lúthert a csónak hűségét kapták.
Az 1848-as szabadságharc idején Thier József volt a tu-
lajdonosa, de a család kiköltött, és a házra végleg
lakhatatlan lett, míg nem a Mányfy család felváltotta.

Keresében a földköz való paranti kötődés most is jellem-
ző, mivel földművelés hely, téve van a városból.
Kertje minden családok van, most is vannak nagyobb
földdel rendelkezők: Maros József, Pálfi Gyula.

10 éig volt Keresében népdalőr (1930-tól 2000-ig),
amelynek jómagam is tagja voltam egy darabig, de aztán
felmondtam, sora léptek ki a tiszta, míg nem annyira
megszépségt a létezés, hogy nem volt értelme folytatni.

En az iskola miatt nem tudtam elutazni velük a
fellépésekre, csak a keresői rendezvényeken szerepeltem.
Ezen kívül nemrég alakult (2001 őri) a nyugdíjasklub
Benedek Béláné, Anna néni⁶⁶ vezetésével, aki nagyon
lelkes, és aktívan tevékenykedik, hogy a klub jól működjön,
és valóban életképesnek is ténik.

Építkezésel kapcsolatban annyit tudtam meg, hogy volt eszémsz
nitváros edz is 45 ével Keresében.
A házallan a hosszú püztös volt, most csak püztök, ott
püztölték a húsdot is, emiatt minden áttette az püst-
ságot.

Gardányi bevezetés : 1948-tól volt gyümölcsös, egy
szőlő ültetvény : Gyümölcsstermet Nemzeti Ültetvény.

Az 50-es években a béndobólyi gazdaság egyre lett.

A Kései alatti években az új nem tudta bevélni magdi nére, mert akkor még nem lehetett itt. A '45 előtti időkhöz is csak az új tudta (még) mesélni, mert ideköltözése után nagyon sokat tördött Késeinél, évelig tanácsot is adott.

1949 után nagyon sokan dolgoztak szőlőművelésben, kb. a hely 40%-a. Dolgoztak a Törvényben, és népszerű a ladi endőrtelen.

A Törvény nem váltotta meg a vidéki sokaságot, például az arató mestert templomra járnak, az új 1952 után is.

Évelen az évelen máll a területművelés néma, az ingókat is töltés lettek.

Kempes utasítás volt, mindenképp igyekezett házat melletten, töltet bontottak munkahelyre, étkezés, igényesek lettek.

A '60-as években fejlődött a lakóskultúra.

Magdi nére 1967-ben volt először mosógépek, ezt hívte a TV, rádió. Gázhűtőket kb. 1970-ben volt, hűtőszekrényt pedig a '70-es évek vége felé.

1990-es években nagy vállalkozás volt Bérhidgy Pál részéről a golppálya (Pál) létesítésére.

Akkor régebben háziiparosok voltak, most vállalkozók lettek.

A lakosság 60%-a elzajnyedett.

Daggon sok a munkanélküli.

A filulól többen dolgoznak Bérhidgy Pélnél a háztélynél, nekik ez az új jó, mert nem kell minden nap busszal utazni a munkahelyre. Bár igaz, keserűen csököly.

Deuda 1991-től van kénsélen. A vállalkozás iskolások iskoláira járnak iskolára.

Onosi kápolna 1893 -ban épült, minden kőzet
jár ki a körzeti onos kőzetből.
Kamerason elbírál az új telek is, a tenek mint
a nyár végén, 3m elején papok által.
A kőzetes templom 1988 -ban épült, és '98 augusztus
20 -án adták át ünneplés keretében.

Kovács János
Kénes 2002, szept. 25.

④ Bonták Béláné Kullakó Anna
született : 1939. 03. 06. Rinyabesenye
1955-ben került Kénesele (oda ment férjhez)

③ Kócskó Tözske Kócskó Jóna
született : 1927. Rábad

① Kócskó Sándor
született : 1921. Rábad

② Kócskó Függe
született : 1923. Rábad